

Tevbe

Bakara 222...Allah tevbe edenleri sever ve temizlenenleri sever

Mümin / 7. Arş'ı yüklenen ve bir de onun çevresinde bulunanlar (melekler), Rablerini hamd ile tesbih ederler, O'na iman ederler. Müminlerin de bağışlanmasını isterler: Ey Rabbimiz! Senin rahmet ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tevbe eden ve senin yoluna gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!

Furkan 68-70 / Yine onlar ki, Allah ile beraber (tuttukları) başka bir tanrıya yalvarmazlar, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar ve zina etmezler. Bunları yapan, günahı (nın cezasını) bulur; Kıyamet günü azabı kat kat artırılır ve onda (azapta) alçaltılmış olarak devamlı kalır. Ancak tevbe ve iman edip iyi davranışta bulunanlar başkadır; Allah'ı onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok bağışlayıcıdır, engin merhamet sahibidir.

Tahrir 8 / Ey iman edenler! Samimi bir tevbe ile Allah'a dönün...

HADİS...

* İbnu Mes'ud "Ben Resûlullah (as)'ın şöyle söylediğini duydum: "Allah, mü'min kulunun tevbesinden, tıpkı şu kimse gibi sevinir: "Bir adam hiç bitki bulunmayan, ıssız, tehlikeli bir çölde, beraberinde yiyeceğini ve içeceğini üzerine yüklemiş olduğu bineği ile birlikte seyahat etmektedir. Bir ara (yorgunluktan) başını yere koyup uyur. Uyandığı zaman görür ki, hayvanı başını alıp gitmiştir. Her tarafta arar ve fakat bulamaz. Sonunda aç, susuz, yorgun ve bitap düşüp: "Hayvanımın kaybolduğu yere dönüp orada ölünceye kadar uyuyayım" der. Gelip ölüm uykusuna yatmak üzere kolunun üzerine başını koyup uzanır. Derken bir ara uyanır. Bir de ne görsün! Baş ucunda hayvanı durmaktadır, üzerinde de yiyecek ve içecekleri. İşte Allah'ın, mü'min kulunun tevbesinden duyduğu sevinç, kaybolan bineğine azığıyla birlikte kavuşan bu adamın sevincinden fazladır.

* Saffân İbnu Assâl el-Murâdî (ra) bize, Resûlullah (as)'ın şöyle söylediğini rivayet etti: "Mağrib cihetinde bir kapı vardır. Bu kapının genişliği -veya bunun genişliği binekli bir kimsenin yürüyüşüyle- kırk veya yetmiş senedir. Allah o kapıyı arz ve semaları yarattığı gün yarattı. İşte bu kapı, güneş batıdan doğuncaya kadar tevbe için açıktır. "

* İbnu Ömer (ra) anlatıyor: "Resûlullah (as) buyurdular ki: "Son nefesini vermedikçe Allah, kulun tevbesini kabul eder. "

* Ebü Musa (ra) anlatıyor: Hz. Peygamber (as) buyurdular ki: "Aziz ve Celil olan Allah, gündüz günah işleyenlerin tevbesini kabul etmek için geceleyin elini açar. Gece günah işleyenlerin tevbesini kabul etmek için de gündüz elini açar, bu hal, güneş batıdan doğuncaya kadar devam edecektir. Burada "el", Allah'ın ihlas ve fazlından kinayedir

* Hz.Enes (ra) anlatıyor: Resûlullah (as) buyurdular ki: "İnsanoğlunun herbiri hatakarıdır. Ancak hatakarların en hayırlısı tevbe edenlerdir."

* Hz. Ebu Hureyre (ra) anlatıyor: "Resûlullah (as) buyurdular ki: "Günahlarınız semaya ulaşacak kadar çok bile olsa, arkadan tevbe etmişseniz, günahınız mutlaka affedilir."

* Ebu Eyyub (ra) anlatıyor: "Resûlullah (as) buyurdular ki: "Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allah Teâla hazretleri sizi helak eder ve yerinize, günah işleyecek (fakat tevbeleri sebebiyle) mağfiret edeceği kimseler yaratırdı."

* Hz. Ebu Hüreyre(ra) anlatıyor: "Resûlullah (as) (bir hadis-i kudsi'de) Rabbinden naklen buyururlar ki: "Bir kul günah işledi ve: "Ya Rabbi günahımı affet!" dedi. Hak Teâla da: "Kulum bir günah işledi; arkadan bildi ki günahları affeden veya günah sebebiyle cezalandıran bir Rabbi vardır." Sonra kul dönüp tekrar günah işler ve: "Ey Rabbim günahımı affet!" der. Allah Teâla Hazretleri de: "Kulum bir günah işledi ve bildi ki, günahı affeden veya günah sebebiyle cezalandıran bir Rabbi vardır." Sonra kul dönüp tekrar günah işler ve: "Ey Rabbim beni affeyle!" der. Allah Teâla da: "Kulum günah işledi ve bildi ki, günahı affeden veya günah sebebiyle muâhaze eden bir Rabbi olduğunu bildi. Dilediğini yap, ben seni affettim!" buyurdu."

* Hz. Enes radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Allah Teâla Hazretleri diyor ki: "Ey Ademoğlu! Sen bana dua edip, (affımı) ümid ettikçe ben senden her ne sâdır olsa, aldırمام, ben seni affederim. Ey Ademoğlu! Senin günahın semanın bulutları kadar bile olsa, sonra bana dönüp istiğfar etsen, çok oluşuna bakmam, seni affederim. Ey

ademoğlu! Bana arz dolusu hata ile gelsen, sonunda hiç bir şirk koşmaksızın bana kavuşursan, seni arz dolusu mağfiretimle karşılıyorum."

* Ebu Said (radiyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Sizden önce yaşayanlar arasında doksan dokuz kişiyi öldüren bir adam vardı. Bir ara yeryüzünün en bilgin kişisini sordu. Kendisine bir râhib tarif edildi. Ona kadar gidip, doksan dokuz kişi öldürdüğünü, kendisi için bir tevbe imkânının olup olmadığını sordu. Râhib: "Hayır yoktur!" dedi. Herif onu da öldürüp cinayetini yüze tamamladı. Adamcağız, yeryüzünün en bilginini sormaya devam etti. Kendisine âlim bir kişi tarif edildi. Ona gelip, yüz kişi öldürdüğünü, kendisi için bir tevbe imkânı olup olmadığını sordu. Âlim: "Evet, vardır, sizinle tevben arasına kim perde olabilir?" dedi. Ve ilâve etti: " Ancak, falan memleketle gitmelisin. Zîra orada Allah'a ibadet eden kimseler var. Sen de onlarla Allah ibadet edeceksin ve bir daha kendi memleketine dönmeyeceksin. Zira orası kötü bir yer. "

Adam yola çıktı. Giderken yarı yola varır varmaz ölüm meleği gelip ruhunu kabzetti. Rahmet ve azab melekleri onun hakkında ihtilâfa düştüler. Rahmet melekleri: "Bu adam tevbekâr olarak geldi. Kalben Allah yönelmişti" dediler. Azab melekleri de: "Bu adam hiçbir hayır işlemedi" dediler. Onlar böyle çekişirken insan suretinde bir başka melek, yanlarına geldi. Melekler onu aralarında hakem yaptılar. Hakem onlara: "Onun çıktığı yerle, gitmekte olduğu yer arasını ölçün, hangi tarafa daha yakınsa ona teslim edin" dedi. Ölçtüler, gördüler ki, gitmeyi arzu ettiği (iyiler diyarına) bir karış daha yakın. Onu hemen rahmet melekleri aldılar."

PIRLANTA SERİSİ...

Tevbe kişinin kendini yenilemesi ve bir iç-onarımdır. Yani, sapdırcı düşünce ve davranışlarla bozulan kalbî muvânezeyi, yeniden düzene koyma uğrunda, feridin, Hak'dan Hakk'a kaçması, daha doğrusu, O'nun gazabından lütfuna, hesabından rahmet ve inâyetine sığınmasıdır tevbe.

Tevbeyi, günah duygusuyla, benliğin bir hisablaşması şeklinde tarif etmek de mümkündür. Yani, nefsin, hayatı sorumsuzca sevk ve idaresine karşı, benlik ve iradenin, yüce dağlar gibi, günahların karşısına dikilip ona geçit vermemesidir tevbe.

Günah, muvâzenesizce bir çukura yuvarlanıp gitmekse, tevbe, usûlüne göre bir hamlede hoplayıp oradan dışarıya çıkmaktır. Diğer bir ifade ile, günah; vicdanın muvakkat bir murakabesizliğinden, rûhun aldığı yara ise, tevbe; kalbin, sürekli bir ızdıraba düşmesi ve çok ciddî olarak kendi kendini kontrole koyulması ve böylece duyguların yeniden fer ve kuvvet kazanmasıdır.

Günah, insanda şeytanın hâkimiyeti ve nefsin tesiriyle olduğuna göre, tevbe, şeytana karşı duyguların müdafaası ve ruhdaki âhenksizliği, dezarmoniyi düzenleme gayreti demektir.

Günah, erozyonlarının; ruhu törpüleyip aşındırmasına karşılık tevbe, gönül zeminini, düşünce ve sözlerin en güzeli "kelime-i tayyibe" ile çimlendirmek ve o erozyonların tahribatını önlemektir. Gözlerin döneyazacağı, yüreklerin hoplayacağı gün gelmeden, yürekleri hoplatan tevbe gayreti ne mübecceldir! Keşke onu, her günahın açtığı gediği kapatacak seviyede, âh-u eninlerle yapmaya muvaffak olabilseydik!

İnsanlar dünyaya günahsız ve masum olarak gelirler. Hiçbir eğrilikleri yoktur. Fitratin bu temiz ve doğru yolundan ayrılan insanlar, kendilerini kuvve-i inbatıyesi olmayan bir toprağın bağına atar ve orada çürürler. Evet, günahlar insanları, yolun kenarına atıp çürüten faktörlerdir. Gunahtan sonra insanın yeniden rücu hakkında bir ayette "Ve enîbu ilâ rabbiküm ve eslimû." (Zümer, 39/54) "Allah'a inâbe edin (döndür-geldim) deyin, Allah'a teslim olun" buyuruluyor. Öyleyse tevbe, insanın bazen günahlarla temizliğini yitirince, hemen temizlenip asliyetine dönmesidir. Nitekim bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki: "İnsan günah işleyince, kalbinde bir siyah nokta belirir. Tevbe ile hemen onu silmezse, o nokta kalbinde öylece kalır. Sonra ikinci bir günah işlerse, kalbinde bir nokta daha belirir." Yani günah işleme fikri artık onun dimağında gelişmiş olur. Nasıl ki merdivenin ilk basamağına adım atan bir insan, ikinci basamağa adım atma fikrine de hazırlanır. İkiye atan, üçe çok rahat adımını atar ve bir kere günah istikametinde perdeyi yırtınca -Allah korusun- artık sıkılmadan, haya etmeden, peşi peşine çok günahlar işleyebilir..

Ve günah merdivenlerinden aşağıya, gayıya doğru gitmeye başlar. Onun için yine büyük bir söz sultanı diyor ki:

"Herbir günah içinden küfre giden bir yol vardır." Tevbe, bu yolları tıkama, aşağıya doğru atılan adımı değiştirme, insanı Allah'a götüren helezona girdirme ve Allah'a yükseltme gayretidir.

Ayrıca, bu tevbe için şu şartları öne sürmüşlerdir:

Birincisi: İşlenen günah kul hakkıyla alâkalı ise, evvelâ o hak sahibine verilmeli ve ondan helallik dilenilmelidir.

İkincisi: Bir daha aynı günaha dönmek üzere ciddi ve kesin bir kararlılık içinde olunmalıdır.

Üçüncüsü: O günahla tevbe arasında ikinci bir günah işlemeye vakit bırakmamalı, yani elden geldiğince günahlar beş dakika bile tevbesiz kalmamalıdır.

Tevbenin bir başka buudu da şudur: Günah, ruhda bir ızdırıp şeklinde duyulmalı, vicdan da o günaha karşı bir nefret, bir tiksinti ve bir ürperti hissetmelidir. Bir insan, işlediği günahlar karşısında hasta olmuyor ve ızdırıp çekmiyorsa, alışa geldiği gibi ağzıyla tevbe etse dahi, onun yaptığı tevbe değil, sadece bir merasim ve yararsız bir kaç söz söylemekten ibaret kalır. Tevbe, vicdanın duyduğu nedamet ve bu nedametle insanın iki büklüm olmasıdır. Dil ile söylemek ise, sadece böyle iki büklüm oluşluğa kavlen iştirak ve bir tercümanlıktır. Evet, tevbe ancak ızdırabın terennümüdür.

Resulullah'dan öğrendiğimiz: "Esteğfirullah el-azîm el-kerîm ellezi lâ ilâhe illahu tevbe tebedin abdin zalimin layemlikü linefsihi mevten velâ hayaten vela nûşurâ" "Tevbe ve istiğfar ediyorum. Öyle bir kul, bir bende, bir tasmalının tevbesi gibi tevbe ediyorum ki, kendi kendine, ne dirilebilir, ne ölebilir, ne hareket edebilir, ne yatabilir, ne kalkabilir. İşte ben böyle acizlerden aciz bir zavallı; Sana günah ve zulümlerimden dolayı tevbe ediyorum."

Allah Rasulü'nden mervi bir hadiste, tevbe ve istigfardan önce iki rekât namaz kılmaktan, sonra da tevbe edenin başını yere koyarak tam konsantre olup, Rabbin rahmetiyle münasebete geçeceği ana kadar, secde "Ya Hayyu ya Kayyum ya rahmetike esteğsü eslihlî şe'ni külleh velâ tekilni ilâ nefsi tarfete ayn" "Ey Hayy-u Kayyum, benim her halimi ıslah eyle, Sen beni göz açıp kapayıncaya kadar nefsimle başbaşa bırakma" gibi dualardan da söz ediliyor. Yani içteki nedametini bu sözlerle soluklanması tavsiye ediliyor.

Bu mevzuda yine Efendimiz'den (a.s.m.) şeref südür olmuş, sabah akşam okunan ve "seyyid-ül istiğfar" diye bilinen bir dua daha mervidir ki oda: "Allahümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente halaktenî ve ene abdüke ve ene ala ahdi ke ve va'dike mesteta't euzü bike min şerri ma sana't, ebuu leke bini'metike aleyye ve ebuu bizenbi feğfirli feinnehu leyağfiruzzunube illa ent" istiğfardır. Seleften bazıları, "ente" kelimesinin sonuna "Ya Gaffar, Ya Gafur" isimlerini de ilave etmişler. Bunlar, Efendimiz'den mervi olanlar arasında olmasa da Rabbimiz'in iki mübarek ismini şefaatçi yaparak Allah'a teveccüh etme mânâsında çok güzeldir.

...Günümüz dünyası çarşısıyla, pazarıyla âdeta bir günah deryası haline gelmiş ya da getirilmiştir. Bugün şeytan ve onun avanesi her yerde kol gezmekte, her köşe başında kendi ağına düşecek kurbanlarını beklemektedir. Her mümin, böyle bir toplum içinde "her günah içinde küfre giden bir yol vardır" anlayışıyla hareket etmek zorundadır. O, beyninin bütün fakülteleriyle Allah'a müteveccih olmalı, duygu ve düşüncelerinde günaha asla yol vermemelidir. Yanlışlıkla gözüne, kulağına birşey iliştirdiği zaman, hemen tevbe ve istiğfarla Rabbine yönelmeli ve: "Allah'ım, bunu nasıl yaptım bilemiyorum! Böyle bir günah işlemekten dolayı Senden çok utanıyorum" deyip o günahı duyduğu üzüntüyü dile getirmelidir. Öyle ki bu pişmanlıktan kaynaklanan hüznün, onun bütün benliğini sarmalı ve kalbinin ritmini değiştirmelidir. Aksine böyle bir yakarış ve hüznün pişmanlığın dile getirilmemesi, o günaha giden yolları açık bırakılması demektir ki, şeytanın o kapıdan tekrar girmesi her zaman mümkündür.

Bu hususta yapılacak olan diğer birşey de, işlenen günaha hiç mi hiç hakk-ı hayat tanınmamasıdır. Mümin, herhangi bir hata karşısında, ya bir iyilik yapmak suretiyle onu izale etmeli ya da hemen secdeye kapanıp gözyaşlarıyla o günahın kirlerinden arınmalıdır. Bunu yapma adına da hiç vakit fevtetmemelidir. Zira ecel gizlidir. Her an gelebilir.

DİL ÇABUKLARIYLA YAPILAN TEVBE

Hz. Ali (r.a.)'den şöyle rivayet edilmiştir: "O, bir çöl arabının "Ey Allah'ım senden beni bağışlamamı diliyor ve sana (günahlarımdan dolayı) tevbe ediyorum." dediğini işitmişti de ona, "Ey adam! Tevbede dil çabukluğu yalancılardan tevbesidir." demişti. Adam, "O halde tevbe nedir?" deyince de,

Hz. Ali (r.a) ona şöyle cevap vermişti: "O tevbenin altı özelliği vardır.

- Geçmiş günahlara pişmanlık duymak,
- farzları iade etmek,
- mazlumun hakkını vermek,
- düşmanlarla helâllaşmak,
- bir daha ona dönmeye azmetmek

ve nefsi günah içerisinde büyüttüğün gibi Allah'a itaatte eritmek ve ona günahların tadını tattırdığın gibi, itaatini da acısını tattırmaktır.

O BENİN DOSTUMDUR

Allahu teâlâ, peygamberi Musa aleyhisselâma hitap edip

" (Ey Musa! Filân mahallede, bizim dostlarımızdan biri vefât etti. Git onun isini gör. Sen gitmezsen, bizim rahmetimiz onun isini görür) buyurdu.

Hazret-i Musa, emir olunduğu mahalleye gitti. Oradakilere: -Bu gece, burada, Allahu teâlânın dostlarından biri vefât etti mi? diye sorunca: -Ey Allah'ın peygamberi! Allahu telalânın dostlarından hiç kimse vefât etmedi. Ama, filân evde zamanını kötülüklerle geçiren fâsik bir genç öldü. Fiskının çokluğundan, hiç kimse onu defnetmeye yanaşmıyor, dediler. Musa aleyhisselâm:

-Ben onu arıyorum, buyurdu. Gösterdiler. Hazret-i Musa, o eve girdi. Rahmet meleklerini gördü. Ayakta durup, ellerinde rahmet tabakları olup, Allahu telalânın rahmet ve lütfünü saçıyorlardı. Hazret-i Musa, yalvararak münacaat etti: -Ey Rabbim! sen buyurdun ki, o "Benim dostumdur." İnsanlar ise fâsik olduğuna şahitlik ediyorlar. Hikmeti nedir?

Allahu teâlâ: "Ey Musa! İnsanların onun için fâsik demeleri doğrudur. Ama, günahından haberleri var, tövbesinden haberleri yok. Benim bu kulum, seher vakti, toprağa yuvarlandı ve tövbe etti. Bizim huzurumuza sığındı. Ben ki, Allah'ım! Onun sözünü ve tövbesini kabul ettim. Ona rahmet ettim ki, bu dergâhın ümitsizlik kapısı olmadığı anlaşılın!) buyurdu.

HACCAC ORDUSUYLA IRAK'A YÜRÜYÜNCE

Haccac-ı Zâlim, Emevî devletinin ordu kumandanlarından biri idi. Sahabeden sonra gelen Müslüman nesle çok zulmetmiş, baskıda bulunmuştu.

Ona dediler ki:— Sen Hazret-i Ömer'in nasıl adalet ettiğini biliyorsun. Ne olur, bize onun gibi muamele eyle.

Şöyle cevap verdi:— Hazret-i Ömer'in zamanında, sahabeler gibi halk vardı. Siz sahabe gibi adaletle lâıyk olun, ben de Ömer gibi âdil olayım. Siz sahabe gibi adaletle lâıyk halk olmuyorsunuz, ama benden Ömer gibi âdil olmamı bekliyorsunuz, yağma yok. Sizin gibi halka, ancak benim gibi kumandan gerektir. Lâıyıkınız budur.

Aradan bir müddet geçti, bir sürü ihtilâf ve ayrılıkların menşei haline gelmiş olan Irak ve Basra'da bir korku başladı. Sebebi, Haccac'ın ordusu ile Irak'a geleceği söylentisiydi. Halk toplanmış, zamanın din büyüğü, meşhur velî Hasan Basrî Hazretleri'ne gitmişti. Ona şöyle diyorlardı:

— Ey muhterem zat, sen bize bir akıl ver. ne yapacağımızı işaret buyur. Haccac ordusunu toplamış, buraya geliyormuş. Buraya gelirse olacaklar malûm. Kimimiz buradan kaçmalıyız, diyor. Kimimiz de kaçmayı beklemeliyiz, diye diyor.

Büyük velî onlara şu cevabı verdi:— Kaçmayınız, zira arkanızdan erişir, sizi kılıçtan geçirir. Oturup beklemeyiniz, gelip sizi bulduğunuz yerde kiskıvrak yakalar. Kalkınız topyekûn günahlarınıza tevbe, istiğfarla meşgul olunuz. Zira sizin başınıza gelmek üzere olan bu musibet, sizin günahlarınız sebebiyle yola çıkmıştır. Haccac bir vasıttır. Siz bu vasıtayla ıslaha muhtaç hale gelmişsiniz.

Bunun üzerine Irak halkı, istişare ettiler. Gerçekten de bir sürü zulme, haksızlığa girdiklerini, konu komşu hakkı gözetmez, ahlâkî ve İslâmî ölçülere itibar etmez olduklarını itiraf ettiler. Derhal herkes tevbe, istiğfar ederek Allah'a yalvarmaya başladı:— Yâ Rab, biz Haccac gibi birinin zulmüne müstehak olduk. Sen bizim kusurumuzu afveyle. Günahımızı itiraf ediyor, ihtilâf ve tefrikalara artık son vermek istiyoruz!

Cami ve mescidlerde, ev ve kırlarda gözyaşı dökerek tevbe, istiğfara devam eden halka, birkaç gün sonra şu haber geldi:

Irak'a doğru yola çıkmış olan Haccac aniden fikir değiştirerek yönünü başka tarafa çevirdi, buraya gelmekten vaz geçti.